YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

13 päivänä heinäkuuta 2004 *

Asiassa C-429/02,

jonka Cour de cassation (Ranska) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Bacardi France SAS, aikaisemmin Bacardi-Martini SAS,

vastaan

Télévision française 1 SA (TF1),

Groupe Jean-Claude Darmon SA, ja

Girosport SARL,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

ennakkoratkaisun televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY (EYVL L 298, s. 23) sekä EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann (esittelevä tuomari), A. Rosas, C. Gulmann, J.-P. Puissochet ja J. N. Cunha Rodrigues sekä tuomarit R. Schintgen, S. von Bahr ja R. Silva de Lapuerta,

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Múgica Arzamendi,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Bacardi France SAS, edustajinaan avocat C. Niedzielski ja avocat J.-M. Cot,

— Télévision française 1 SA (TF1), edustajinaan avocat L. Bousquet ja avocat O. Sprung,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja R. Loosli-Surrans,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään K. Manji, avustajanaan barrister K. Beal,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään H. van Lier,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Bacardi France SAS:n, edustajanaan J.-M. Cot, Ranskan hallituksen, asiamiehinään G. de Bergues ja R. Loosli-Surrans, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään K. Manji, sekä komission, asiamiehinään H. van Lier ja W. Wils, 25.11.2003 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.3.2004 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour de cassation on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 19.11.2002 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 27.11.2002, EY 234 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta

3 päivänä lokakuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY (EYVL L 298, s. 23) sekä EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty riita-asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Bacardi France SAS, aikaisemmin Bacardi-Martini SAS (jäljempänä Bacardi), ja toisaalta Télévision française 1 SA (jäljempänä TF1), Groupe Jean-Claude Darmon SA (jäljempänä Darmon) sekä Girosport SARL (jäljempänä Girosport) ja jossa ensin mainittu yhtiö pyrkii siihen, että viimeksi mainitut kolme yhtiötä velvoitettaisiin lopettamaan ulkomaisten urheiluseurojen painostaminen siihen, että kyseiset seurat kieltäytyisivät Bacardin valmistamien alkoholijuomien mainonnasta mainostauluissa, jotka on sijoitettu muiden jäsenvaltioiden alueella järjestettävien kahden maan välisten urheilutapahtumien tapahtumapaikoille.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

3 Direktiivillä 89/552 pyritään poistamaan palvelujen tarjoamisen vapautta koskevat rajoitukset televisio-ohjelmien lähettämisen osalta. Tätä varten direktiivissä säädetään rajat ylittävien televisiolähetysten vapaata vastaanottamista ja lähettämistä koskevasta periaatteesta, minkä lisäksi direktiivillä sovitetaan yhteen kyseisenlaisiin televisiolähetyksiin eri jäsenvaltioissa sovellettavat lait televisiomainonnan kaltaisilla aloilla. Kyseisellä direktiivillä luodun järjestelmän mukaan sen jäsenvaltion, josta lähetys on peräisin, on säänneltävä ja valvottava rajat ylittäviä televisiolähetyksiä direktiivissä asetettuja vähimmäisvaatimuksia noudattaen. Kyseisellä direktiivillä yhteensovitetuilla aloilla ne jäsenvaltiot, joissa lähetys vastaanotetaan, eivät sitä vastoin ole periaatteessa enää toimivaltaisia.

Määritelmät

4 Käsitteellä televisiomainonta tarkoitetaan direktiivin 89/552 1 artiklan b alakohdan mukaan "kaikenlaista kauppaan, liike-elämään tai ammattitoimintaan liittyvää ilmoitusta, jonka julkinen tai yksityinen yritys lähettää maksua tai muuta vastiketta vastaan edistääkseen tavaroiden menekkiä tai palvelujen toimittamista maksua vastaan, mukaan lukien kiinteä omaisuus tai oikeudet ja sitoumukset".

Aineellisoikeudelliset säännökset

5 Direktiivin 89/552 2 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on taattava alueellaan vapaus vastaanottaa toisten jäsenvaltioiden televisiolähetyksiä, eivätkä ne saa rajoittaa lähetysten edelleenlähettämistä sellaisin perustein, jotka kuuluvat tässä direktiivissä yhteensovitettuihin aloihin."

6 Kyseisen direktiivin 10 artiklan 1 kohdassa todetaan seuraavaa:

"Televisiomainonnan tulee olla helposti tunnistettavissa mainonnaksi, ja se on pidettävä erillään muista ohjelmapalveluista optisin tai akustisin keinoin."

7 Tämän saman direktiivin 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että "mainokset on sijoitettava ohjelmien väliin".

8 Direktiivin 89/552 11 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Ohjelmissa, jotka koostuvat itsenäisistä osista, tai urheiluohjelmissa ja saman tapaisesti rakentuvissa, väliaikoja sisältävissä tapahtumissa ja esityksissä mainoksia saadaan sijoittaa ainoastaan osien väleihin."

Kansallinen säännöstö

Aineellisoikeudelliset säännökset

9 Ranskan 10.1.1991 annetulla loi n° 91–32 relative à la lutte contre le tabagisme et l'alcoolisme -nimisellä lailla (tupakkariippuvuuden ja alkoholismin vastaisia toimia koskeva laki) eli niin sanotulla Evin-lailla (*Journal Officiel de la République Française* (jäljempänä JORF) 12.1.1991, s. 615; jäljempänä Evin-laki) on muutettu muun muassa code des débits de boissons -nimisen lain (anniskeluoikeuksia koskeva laki) L.17–L.21 §:ää, joilla on rajoitettu tiettyjen alkoholijuomien mainontaa, eli niiden juomien, joiden alkoholipitoisuus on korkeampi kuin 1,2°.

10 Kyseisten säännösten mukaan alkoholijuomien suora tai epäsuora televisiomainonta on kiellettyä, ja tämä kielto toistetaan lisäksi 27.3.1992 annetun décret n° 92–280 pris pour l'application de l'article 27 de la loi du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication et fixant les principes généraux concernant le régime applicable à la publicité et au parrainage -nimisen asetuksen (viestinnän vapaudesta 30.9.1986 annetun lain 27 §:n soveltamisesta sekä mainontaan ja sponsorointiin sovellettavan säännöstön yleisistä periaatteista annettu asetus; JORF 28.3.1992, s. 4313) 8 §:ssä.

11 Mainonnan muut muodot on sen sijaan hyväksytty Ranskan lainsäädännössä. Alkoholijuomien mainonta on siten sallittua esimerkiksi lehdissä, radiossa (tiettyjä kellonaikoja lukuun ottamatta) tai julisteissa ja kylteissä, joihin luetaan mukaan urheilukentille ja -halleihin sijoitetut mainostaulut ynnä muut.

12 Ranskan rikosoikeuden mukaan Evin-lain rikkominen katsotaan rikkomukseksi (délit).

Menettelymääräykset

13 Ranskan 30.9.1986 annetun loi n° 86–1067 relative à la liberté de communication -nimisen lain (viestinnän vapautta koskeva laki) eli ns. Léotard-lain (JORF 1.10.1986, s. 11755) 42 §:n 1 momentin mukaan Conseil supérieur de l'audiovisuel -nimisen elimen (audiovisuaalisen viestinnän neuvosto; jäljempänä CSA) on valvottava Evin-lain soveltamista. CSA voi tältä osin vaatia televisiopalvelujen jakelijoita noudattamaan velvollisuuksiaan, ja jos nämä eivät noudata niille asetettuja vaatimuksia, CSA voi määrätä kyseisille televisiopalvelujen jakelijoille hallinnollisia seuraamuksia. CSA voi lisäksi saattaa kaikki tällaisten jakelijoiden suorittamat rikokset virallisen syyttäjän käsiteltäviksi.

Soveltamissäännökset

14 Ranskan viranomaiset, eli CSA ja nuoriso- ja urheiluasioista vastaava ministeriö, sekä toisaalta ranskalaiset televisiokanavat laativat vuonna 1995 käytännesäännöt, jotka julkaistiin *Bulletin officiel du ministère de la Jeunesse et des Sports* -lehdessä (nuoriso- ja urheiluasioista vastaavan ministeriön virallinen lehti) ja jotka koskivat Evin-lain säännösten tulkintaa siltä osin kuin kyse on näiden säännösten soveltamisesta ulkomailla järjestettävien urheilutapahtumien televisiolähetyksiin

(eli suoriin lähetyksiin tai edelleenlähettämiseen), kun alkoholijuomien mainontaa on nähtävissä kyseisten urheilutapahtumien aikana esimerkiksi mainostauluissa tai urheilijoiden asuissa ja kun ne voivat näin ollen sisältää tässä laissa tarkoitettua alkoholijuomien epäsuoraa televisiomainontaa.

15 Nämä käytännesäännöt eivät ole oikeudellisesti sitovia, mutta niissä esitetään, että kun kyse on ulkomailla järjestettävistä kahden maan välisistä tapahtumista, joita näissä käytännesäännöissä kutsutaan muiksi tapahtumiksi, ranskalaisten televisiolähetystoiminnan harjoittajien sekä kaikkien muiden Ranskan lain alaisuuteen kuuluvien osapuolten (jäljempänä yhdessä ranskalaiset televisiolähetystoiminnan harjoittajat), jotka eivät voi vaikuttaa kuvausolosuhteisiin, on ryhdyttävä käytettävissä oleviin toimenpiteisiin estääkseen sen, että lähetyksessä näkyy alkoholijuomien tuotemerkkejä. Ranskalaisen televisiolähetystoiminnan harjoittajan on edelleenlähettämisoikeudet saadessaan siten ilmoitettava ulkomaisille sopimuskumppaneilleen Ranskan lainsäädännön vaatimuksista sekä kyseisten käytännesääntöjen määräyksistä. Kyseisen televisiolähetystoiminnan harjoittajan on lisäksi tosiasiallisten mahdollisuuksiensa mukaan ennen urheilutapahtuman lähettämistä tiedusteltava edelleenlähettämisoikeuksien haltijalta kyseisen urheilutapahtuman järjestämispaikalla olevista mainoksista. Televisiolähetystoiminnan harjoittajan on lopuksi käytettävä saatavilla olevia teknisiä menetelmiä siten, että alkoholijuomia koskevien mainostaulujen näkyminen televisiossa vältetään.

16 Mitä sitä vastoin tulee ulkomailla järjestettäviin monikansallisiin tapahtumiin, ranskalaisten televisiolähetystoiminnan harjoittajien ei voida katsoa myöntyneen kuvaruudussa näkyvään mainontaan silloin, kun ne lähettävät kuvia, joiden kuvausolosuhteisiin ne eivät voi vaikuttaa.

17 Pääasiaan sovellettavassa käytännesääntöjen versiossa monikansalliset tapahtumat määritellään tapahtumiksi, "joita koskevat kuvat lähetetään edelleen hyvin monessa maassa, jolloin kuvien ei voida katsoa olevan suunnattuja pääasiallisesti ranskalaiselle yleisölle". Kahden maan väliset tapahtumat on sitä vastoin määritelty "muiksi kuin edellisessä kohdassa mainituiksi ulkomailla järjestettäviksi tapahtumiksi, kun edelleenlähettäminen on suunnattu erityisesti ranskalaiselle yleisölle".

18 CSA on käytännesääntöjen laatimisen lisäksi kääntynyt ranskalaisten televisiolähetystoiminnan harjoittajien puoleen, jotta nämä vaatisivat alkoholijuomia koskevien mainostaulujen poistamista tai luopuisivat kokonaan kyseessä olevan tapahtuman edelleenlähettämisestä. Kyseinen elin on ainakin yhdessä tapauksessa saattanut asian virallisen syyttäjän käsiteltäväksi, jotta tämä nostaisi syytteen ranskalaista televisiolähetystoiminnan harjoittajaa vastaan.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Bacardi on ranskalainen yhtiö, joka kuuluu kansainväliseen Bacardi-Martini-konserniin, joka valmistaa ja pitää kaupan useimmissa maailman maissa lukuisia eri alkoholijuomia, muun muassa Bacardi-rommia, Martini-vermuttia ja Duval-pastista.

20 Darmon ja Girosport ovat yhtiöitä, jotka neuvottelevat TF1:n lukuun jalkapallo-ottelujen edelleenlähettämisoikeuksista.

21 Vedoten siihen, että Darmon ja Girosport olivat painostaneet ulkomaisia urheiluseuroja kieltäytymään sallimasta Bacardin tuotemerkkien esiintymistä urheilukenttien laidoille sijoitetuissa mainostauluissa, Bacardi haastoi Darmonin, Girosportin ja TF1:n oikeuteen, jotta ne velvoitettaisiin lopettamaan kyseinen menettely sen takia, että se on EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan vastaista.

22 Koska tämä vaatimus hylättiin niin ensimmäisessä oikeusasteessa kuin muutoksenhakuasteessakin, Bacardi teki asiassa kassaatiovalituksen.

23 Koska Cour de cassationilla oli epäilyksiä siitä, onko se ranskalainen säännöstö yhteisön oikeuden mukainen, jossa kielletään Ranskassa kaupan pidettävien alkoholijuomien televisiomainonta siltä osin kuin kyse on epäsuorasta televisiomainonnasta, joka on seurausta mainostaulujen näkymisestä kuvaruudussa muiden jäsenvaltioiden alueella järjestettäviä kahden maan välisiä urheilutapahtumia edelleenlähetettäessä (jäljempänä pääasiassa kyseessä oleva televisiomainontaa koskeva säännöstö), kyseinen tuomioistuin päätti lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko 3.10.1989 annetun ns. televisio ilman rajoja -direktiivin 89/552/ETY vastaista, siinä muodossa kuin se oli ennen direktiivin 97/36/EY antamista 30.6.1997, että kansallisessa lainsäädännössä, kuten code des débits de boissonsin L.17–L.21 §:ssä sekä 27.3.1992 annetun asetuksen nro 92–280 8 §:ssä, kielletään kansanterveyden suojelua koskevista syistä ja rikosoikeudellisten seuraamusten uhalla kotimaista alkuperää olevien tai muista Euroopan unionin jäsenvaltioista peräisin olevien alkoholijuomien televisiomainonta, kun kyseessä ovat direktiivin 10 artiklassa tarkoitetut yksittäiset mainospalat [suora mainonta] tai toisaalta epäsuora mainonta, joista jälkimmäinen on seurausta siitä, että televisiossa näkyy alkoholijuomien myyntiä edistäviä mainostauluja, jotka eivät kuitenkaan ole direktiivin 1 artiklan c kohdassa tarkoitettua piilomainontaa?

2) Onko EY 49 artiklaa ja televisiolähetysten vapaata liikkuvuutta Euroopan unionissa koskevaa periaatetta tulkittava siten, että niiden vastaista on se, että kansallisella lainsäädännöllä, kuten Ranskan code des débits de boissonsin L.17–L.21 §:llä sekä 27.3.1992 annetun asetuksen nro 92–280 8 §:llä, jolla kielletään kansanterveyden suojelua koskevista syistä ja rikosoikeudellisten seuraamusten uhalla kotimaista alkuperää olevien tai muista Euroopan unionin jäsenvaltioista peräisin olevien alkoholijuomien televisiomainonta, kun kyseessä ovat direktiivin 10 artiklassa tarkoitetut yksittäiset mainospalat [suora mainonta] tai toisaalta epäsuora mainonta, joista jälkimmäinen on seurausta siitä, että televisiossa näkyy alkoholijuomien myyntiä edistäviä mainostauluja, jotka eivät kuitenkaan ole direktiivin 1 artiklan c kohdassa tarkoitettua mainontaa, on sellainen vaikutus, että televisio-ohjelmien lähettämisestä ja jakelusta vastaavat yhtiöt

a) pidättyvät lähettämästä televisio-ohjelmia, erityisesti edelleenlähetyksiä Ranskassa tai muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa järjestettävistä urheilutapahtumista, silloin kun niissä näkyy mainoksia, jotka ovat Ranskan code des débits de boissonsin nojalla kiellettyjä, tai

b) lähettävät niitä sillä ehdolla, että niissä ei näy mainoksia, jotka ovat Ranskan code des débits de boissonsin nojalla kiellettyjä, ja estävät siten kotimaista alkuperää olevia tai muista Euroopan unionin jäsenvaltioista peräisin olevia alkoholijuomia koskevien mainossopimusten tekemisen?"

Ennakkoratkaisukysymykset

Ensimmäinen kysymys: velvollisuus taata vastaanottamisen ja edelleenlähettämisen vapaus

24 Kansallinen tuomioistuin haluaa ensimmäisellä kysymyksellään ennen kaikkea tietää, onko direktiivin 89/552 2 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen vastaista, että jäsenvaltio kieltää kyseisessä valtiossa kaupan pidettävien alkoholijuomien televisiomainonnan siltä osin kuin kyse on epäsuorasta televisiomainonnasta, joka on seurausta mainostaulujen näkymisestä kuvaruudussa muiden jäsenvaltioiden alueella järjestettäviä kahden maan välisiä urheilutapahtumia edelleenlähetettäessä.

Kansallinen tuomioistuin haluaa tältä osin tietää, onko tällainen epäsuora televisiomainonta katsottava kyseisen direktiivin 1 artiklan b kohdassa, 10 ja 11 artiklassa tarkoitetuksi televisiomainonnaksi.

25 Tältä osin on todettava, että direktiivin 89/552 2 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä jäsenvaltiot velvoitetaan takaamaan alueellaan vapaus vastaanottaa toisten jäsenvaltioiden televisiolähetyksiä, eivätkä ne saa rajoittaa lähetysten edelleenlähettämistä sellaisin perustein, jotka kuuluvat tässä direktiivissä yhteensovitettuihin aloihin. Kyseisen direktiivin 10–21 artiklassa yhdenmukaistetaan televisiomainontaa koskevat säännökset.

26 Direktiivin 89/552 1 artiklan b alakohtaan sisältyvän määritelmän mukaan televisiomainonnalla tarkoitetaan "kaikenlaista kauppaan, liike-elämään tai ammattitoimintaan liittyvää ilmoitusta, jonka julkinen tai yksityinen yritys lähettää maksua tai muuta vastiketta vastaan edistääkseen tavaroiden menekkiä tai palvelujen toimittamista maksua vastaan, mukaan lukien kiinteä omaisuus tai oikeudet ja sitoumukset". Kyseisen direktiivin 10 artiklan 1 kohdan mukaan "televisiomainonnan tulee olla helposti tunnistettavissa mainonnaksi, ja se on pidettävä erillään muista ohjelmapalveluista optisin tai akustisin keinoin". Kyseisen direktiivin 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että "mainokset on sijoitettava ohjelmien väliin", ja 11 artiklan 2 kohdassa puolestaan todetaan, että "ohjelmissa, jotka koostuvat itsenäisistä osista, tai urheiluohjelmissa ja saman tapaisesti rakentuvissa, väliaikoja sisältävissä tapahtumissa ja esityksissä mainoksia saadaan sijoittaa ainoastaan osien väleihin".

27 Pääasian osalta on todettava, että niiden perusteiden nojalla, jotka julkisasiamies on esittänyt ratkaisuehdotuksensa 48–52 kohdassa, alkoholijuomien epäsuora televisiomainonta, joka on seurausta urheilutapahtumia edelleenlähetettäessä kuvaruudussa näkyvistä mainostauluista, ei ole yksilöitävissä oleva televisioitu viesti, joka on tarkoitettu edistämään tavaroiden menekkiä tai palvelujen toimittamista. Tätä mainontaa on ilmeisistä syistä mahdotonta näyttää ainoastaan kyseisen televisiolähetyksen eri osien välisinä väliaikoina. Kuvat mainostauluista, jotka näkyvät lähetettyjen kuvien taustalla epäsäännöllisesti ja odottamattomasti kyseisen edelleenlähetyksen edellyttämällä tavalla, eivät nimittäin ole millään tavalla yksilöitävissä tällaisessa edelleenlähetyksessä.

28 Tällaista epäsuoraa televisiomainontaa ei siis ole katsottava direktiivissä 89/552 tarkoitetuksi televisiomainonnaksi, eikä kyseinen direktiivi näin ollen sovellu siihen.

29 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 89/552 2 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen vastaista ei ole se, että jäsenvaltio kieltää kyseisessä jäsenvaltiossa kaupan pidettävien alkoholijuomien televisiomainonnan siltä osin kuin kyse on epäsuorasta televisiomainonnasta, joka on seurausta mainostaulujen näkymisestä kuvaruudussa muiden jäsenvaltioiden alueella järjestettäviä kahden maan välisiä urheilutapahtumia edelleenlähetettäessä.

Tällaista epäsuoraa televisiomainontaa ei ole katsottava kyseisen direktiivin 1 artiklan b kohdassa, 10 ja 11 artiklassa tarkoitetuksi televisiomainonnaksi.

Toinen kysymys: oikeus palvelujen tarjoamisen vapauteen

30 Kansallinen tuomioistuin haluaa toisella kysymyksellään ennen kaikkea tietää, onko perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) vastaista, että jäsenvaltio kieltää kyseisessä jäsenvaltiossa kaupan pidettävien alkoholijuomien televisiomainonnan siltä osin kuin kyse on epäsuorasta televisiomainonnasta, joka on seurausta mainostaulujen näkymisestä kuvaruudussa muiden jäsenvaltioiden alueella järjestettäviä kahden maan välisiä urheilutapahtumia edelleenlähetettäessä.

31 Perustamissopimuksen 59 artiklassa vaaditaan palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien kaikkien rajoitusten poistamista, vaikka niitä sovellettaisiin erotuksetta sekä kotimaisiin palvelujen tarjoajiin että muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin

palvelujen tarjoajiin, jos näillä rajoituksilla estetään toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen ja siellä vastaavanlaisia palveluja lainmukaisesti tarjoavan henkilön toiminta tai haitataan muutoin tätä toimintaa (ks. vastaavasti asia C-76/90, Säger, tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4221, 12 kohta ja asia C-58/98, Corsten, tuomio 3.10.2000, Kok. 2000, s. I-7919, 33 kohta). Lisäksi palvelujen tarjoamisen vapaudesta hyötyvät sekä palvelujen tarjoaja että niiden vastaanottaja (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 286/82 ja 26/83, Luisi ja Carbone, tuomio 31.1.1984, Kok. 1984, s. 377, Kok. Ep. VII, s. 455, 16 kohta).

32 Palvelujen tarjoamisen vapautta voidaan yhdenmukaistavien yhteisön toimien puuttuessa kuitenkin rajoittaa kansallisilla säännöksillä, jotka ovat perusteltuja syistä, jotka on mainittu EY:n perustamissopimuksen 56 artiklan 1 kohdassa (josta on muutettuna tullut EY 46 artiklan 1 kohta), luettuna yhdessä EY:n perustamissopimuksen 66 artiklan (josta on tullut EY 55 artikla) kanssa, tai yleistä etua koskevista pakottavista syistä (ks. vastaavasti asia C-243/01, Gambelli ym., tuomio 6.11.2003, 60 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

33 Tältä osin on jäsenvaltioiden asiana päättää kansanterveyden suojelun tasosta sekä tavasta, jolla kyseinen taso on tarkoitus saavuttaa. Jäsenvaltioiden on kuitenkin tältä osin noudatettava perustamissopimuksessa asetettuja rajoja ja erityisesti suhteellisuusperiaatetta (ks. yhdistetyt asiat C-1/90 ja C-176/90, Aragonesa de Publicidad Exterior ja Publivía, tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4151, Kok. Ep. XI, s. I-387, 16 kohta), mikä edellyttää, että noudatetut toimet ovat omiaan takamaan niillä tavoiteltavan päämäärän toteutumisen ja että niillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi (ks. erityisesti em. asia Säger, tuomion 15 kohta; yhdistetyt asiat C-369/96 ja C-376/96, Arblade ym., tuomio 23.11.1999, Kok. 1999, s. I-8453, 35 kohta; em. asia Corsten, tuomion 39 kohta ja asia C-390/99, Canal Satélite Digital, tuomio 22.1.2002, Kok. 2002, s. I-607, 33 kohta).

34 Koska alaa koskevia yhdenmukaistavia yhteisön toimia ei ole olemassa, pääasian osalta on siis tarkasteltava vuorotellen kolmea seikkaa, eli sitä, onko kyseessä perustamissopimuksen 59 artiklassa tarkoitettu rajoitus, mahdollisuutta oikeuttaa pääasiassa kyseessä olevan kaltainen televisiomainontaa koskeva säännöstö kyseisen

perustamissopimuksen 56 artiklan 1 kohdan perusteella, luettuna yhdessä perustamissopimuksen 66 artiklan kanssa, sekä kyseisen säännöstön oikeasuhteisuutta.

35 Ensiksi on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen televisiomainontaa koskeva säännöstö muodostaa perustamissopimuksen 59 artiklassa tarkoitetun rajoituksen palvelujen tarjoamisen vapaudelle. Tällaisella säännöstöllä nimittäin rajoitetaan mainospalvelujen tarjoamisen vapautta, sillä mainostaulujen omistajien on ennalta kieltäydyttävä kaikista alkoholijuomia koskevista mainoksista silloin kun urheilutapahtuma voidaan edelleenlähettää Ranskassa. Toisaalta tällä samalla säännöstöllä estetään televisio-ohjelmien lähettämistä koskevien palvelujen tarjoaminen. Ranskalaisten lähetystoiminnan harjoittajien on nimittäin kieltäydyttävä kaikkien sellaisten urheilutapahtumien edelleenlähettämisestä, joiden aikana on näkyvissä mainostauluja, joissa on Ranskassa kaupan pidettävien alkoholijuomien mainoksia. Lisäksi Ranskan ulkopuolella järjestettävien urheilutapahtumien järjestäjät eivät voi myydä edelleenlähettämisoikeuksia ranskalaisille lähetystoiminnan harjoittajille silloin kun tällaisiin tapahtumiin keskittyneiden televisio-ohjelmien lähettäminen voi sisältää kyseisten alkoholijuomien epäsuoraa televisiomainontaa.

36 Kuten asiassa C-262/02, komissio vastaan Ranska, tänä päivänä annetun tuomion (Kok. 2004, s. I-6569) 28 ja 29 kohdasta ilmenee, Ranskan hallituksen väitteitä, jotka koskevat teknisiä mahdollisuuksia käsitellä kuvia siten, että alkoholijuomia mainostavat mainostaulut kätketään mainostaulukohtaisesti, ja toisaalta kyseisen televisiomainontaa koskevan säännöstön syrjimätöntä soveltamista kaikkiin alkoholijuomiin riippumatta siitä, onko ne valmistettu Ranskassa vai ulkomailla, ei voida hyväksyä. Vaikka pitää paikkansa, että tällaisia teknisiä mahdollisuuksia on olemassa, niiden käyttäminen merkitsisi kuitenkin suuria lisäkuluja ranskalaisille televisiolähetystoiminnan harjoittajille. Lisäksi kun kyse on palvelujen tarjoamisen vapaudesta, ainoastaan kyseessä olevan palvelun alkuperällä voi olla merkitystä käsiteltävänä olevassa asiassa.

37 Toiseksi on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella televisiomainontaa koskevalla säännöstöllä tavoitellaan perustamissopimuksen 56 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun kansanterveyden suojeluun liittyvää tavoitetta, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 69 kohdassa selkeästi todennut. Toimilla, joilla rajoitetaan mahdollisuuksia mainostaa alkoholijuomia ja pyritään siis estämään alkoholin väärinkäyttöä, suojellaan nimittäin kansanterveyttä (ks. asia 152/78, komissio v. Ranska, tuomio 10.7.1980, Kok. 1980, s. 2299, 17 kohta; em. yhdistetyt asiat Aragonesa de Publicidad Exterior ja Publivía, tuomion 15 kohta ja asia C-405/98, Gourmet International Products, tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-1795, 27 kohta).

38 Kolmanneksi on myös tärkeää todeta, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen televisiomainontaa koskeva säännöstö on omiaan takaamaan sen kansanterveyden suojelua koskevan päämäärän saavuttamisen, johon kyseisellä säännöstöllä pyritään. Lisäksi tällä säännöstöllä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tällaisen päämäärän saavuttamiseksi. Kyseisellä säännöstöllä nimittäin rajoitetaan tilanteita, joissa alkoholijuomia koskevia mainostauluja voidaan nähdä televisiossa, ja sillä voidaan tämän takia vähentää tällaisten viestien lähettämistä, mikä siten vähentää tilanteita, joissa televisionkatsojat voivat tulla houkutelluiksi kuluttamaan alkoholijuomia.

39 Kuten edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska tänä päivänä annetun tuomion 33–39 kohdasta ilmenee, ne väitteet, jotka komissio ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ovat esittäneet osoittaakseen kyseisen säännöstön olevan suhteellisuusperiaatteen vastainen, on tältä osin hylättävä.

40 Mitä sitten tulee siihen ainoaan Bacardin väitteeseen, jota ei ole tarkasteltu edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Ranska tänä päivänä annetussa tuomiossa, eli väitteeseen, jonka mukaan pääasiassa kyseessä oleva televisiomainontaa koskeva säännöstö on epäjohdonmukainen siltä osin kuin se ei koske elokuvien lavastuksissa taka-alalla näkyviä alkoholijuomien mainoksia, on riittävää vastata, että jäsenvaltiot voivat vapaasti harkita tällaisen vaihtoehdon valitsemista, sillä jäsenvaltioiden asiana on päättää kansanterveyden suojelun tasosta sekä tavasta, jolla kyseinen taso on tarkoitus saavuttaa (ks. em. yhdistetyt asiat Aragonesa de Publicidad Exterior ja Publivía, tuomion 16 kohta).

41 Toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että perustamissopimuksen 59 artiklan vastaista ei ole se, että jäsenvaltio kieltää kyseisessä jäsenvaltiossa kaupan pidettävien alkoholijuomien televisiomainonnan siltä osin kuin kyse on epäsuorasta televisiomainonnasta, joka on seurausta mainostaulujen näkymisestä kuvaruudussa muiden jäsenvaltioiden alueella järjestettäviä kahden maan välisiä urheilutapahtumia edelleenlähetettäessä.

Oikeudenkäyntikulut

42 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto)

on ratkaissut Cour de cassationin 19.11.2002 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) Televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989

annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY 2 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen vastaista ei ole se, että jäsenvaltio kieltää kyseisessä jäsenvaltiossa kaupan pidettävien alkoholijuomien televisiomainonnan siltä osin kuin kyse on epäsuorasta televisiomainonnasta, joka on seurausta mainostaulujen näkymisestä kuvaruudussa muiden jäsenvaltioiden alueella järjestettäviä kahden maan välisiä urheilutapahtumia edelleenlähetettäessä.

Tällaista epäsuoraa televisiomainontaa ei ole katsottava kyseisen direktiivin 1 artiklan b kohdassa, 10 ja 11 artiklassa tarkoitetuksi televisiomainonnaksi.

2) **EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) vastaista ei ole se, että jäsenvaltio kieltää kyseisessä jäsenvaltiossa kaupan pidettävien alkoholijuomien televisiomainonnan siltä osin kuin kyse on epäsuorasta televisiomainonnasta, joka on seurausta mainostaulujen näkymisestä kuvaruudussa muiden jäsenvaltioiden alueella järjestettäviä kahden maan välisiä urheilutapahtumia edelleenlähetettäessä.**

Skouris	Jann	Rosas
Gulmann	Puissochet	Cunha Rodrigues
Schintgen	von Bahr	Silva de Lapuerta

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä heinäkuuta 2004.

R. Grass	V. Skouris
kirjaaja	presidentti